

Orzecznictwo

Sądu Najwyższego,
Sądów Apelacyjnych,
Naczelnego Sądu Administracyjnego
i Trybunału Sprawiedliwości Unii
Europejskiej

NR 10 / październik 2024

ISSN 2957-1073

Prokuratura Krajowa

Wydanie online

**Zbiór opracowała
Aleksandra Wisławska**

**Prawo Karne
Sąd Najwyższy**

Art.	Str.
41 § 1a k.k.	6
85 § 1 k.k.	6
86 § 1 k.k.	7
93c pkt 4 k.k.	7
93g k.k.	7
102 k.k.	7
177 k.k.	8
195 § 1 k.k.	8
245 k.k.	8
2 § 1 k.w.	8
94 § 1 k.w.	9
14 § 1 k.p.k.	9
17 § 1 pkt 7 k.p.k.	10
17 § 1 pkt 11 k.p.k.	10
37 § 1 k.p.k.	10
41 § 1 i 2 k.p.k.	11
41 § 2 k.p.k.	11
41a k.p.k.	12
79 § 2 k.p.k.	12
117 § 1 k.p.k.	13
120 § 2 k.p.k.	13
128 § 1 k.p.k.	13
180 § 2 k.p.k.	14
335 § 1 k.p.k.	14

413 § 2 pkt 1 k.p.k.	14
426 § 1 k.p.k.	14
437 § 1 i 2 k.p.k.	15
437 § 2 k.p.k.	15
439 § 1 pkt 2 k.p.k.	16
439 § 1 pkt 4 k.p.k.	16
439 § 1 pkt 8 k.p.k.	16
457 § 3 k.p.k.	17
500 § 3 k.p.k.	17
519 k.p.k.	17
523 § 1 k.p.k.	18
528 § 1 pkt 1 k.p.k.	19
529 k.p.k.	20
532 § 1 k.p.k.	20
539a § 3 k.p.k.	21
540 § 1 pkt 2 k.p.k.	22
545 § 3 k.p.k.	22
558 k.p.k.	22
59 § 2 k.p.w.	22
93 § 2 k.p.w.	23
13 § 1 k.k.w.	23
19 § 3 k.k.w.	23
24 k.k.w.	24

Sądy Apelacyjne

46 § 1 k.k.	24
178b k.k.	24
310 § 3 k.k.	25
7 k.p.k.	25
17 § 1 pkt 7 k.p.k.	25
438 pkt 3 k.p.k.	26

Prawo Cywilne
Sąd Najwyższy

22 ¹ k.c.	27
172 k.c.	27
176 k.c.	27
212 § 3 k.c.	28
292 k.c.	28
385 ¹ § 1 k.c.	28
385 ¹ § 2 k.c.	29
455 k.c.	29
487 § 2 k.c.	30
498 k.c.	30
531 § 2 k.c.	30
994 § 1 k.c.	31
21 k.p.c.	31
44 ¹ § 1 k.p.c.	31
45 k.p.c.	32
165 § 2 k.p.c.	32
203 ¹ k.p.c.	32
189 k.p.c.	32
264 k.p.c.	33
379 pkt 4 k.p.c.	33
386 § 4 k.p.c.	33
388 k.p.c.	34
389 ⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.	34
389 ⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.	34
389 ⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.	35
394 ¹ § 1 ¹ k.p.c.	35
398 ² § 1 k.p.c.	36
398 ⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.	36
424 ¹ § 1 k.p.c.	37
519 ¹ § 1 k.p.c.	37
1158 k.p.c.	37

Prawo Administracyjne

Naczelny Sąd Administracyjny

8 § 2 k.p.a.	38
24 k.p.a.	39
31 § 1 k.p.a.	39
42 k.p.a.	40
107 § 1 pkt 4 k.p.a.	40
107 § 1 pkt 5 k.p.a.	41
149 § 2 k.p.a.	41
156 § 1 k.p.a.	42
141 § 4 p.p.s.a.	42
147 § 2 p.p.s.a.	42
280 p.p.s.a.	43
16 u.d.i.p.	43
116 § 2 o.p.	43
254 o.p.	44
43 ust. 1 pkt 40 u.p.t.u.	44
17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r.	44
83 ust. 1 u.e.r.f.u.s.	45

Prawo Międzynarodowe

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

101 ust. 1 TFUE	47
267 TFUE	47
6 ust. 1 dyrektywy 2011/7/UE	48

Prawo karne

Sąd Najwyższy

Prawo karne materialne

1

Art. 41 § 1a k.k.

Orzeczenie środka karnego na podstawie art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. jest niezależne od tego, czy sprawca przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności dokonanego na szkodę małoletniego uprzednio zajmował tego rodzaju stanowisko lub wykonywał zawód tego rodzaju, a popełniony czyn pozostawał w związku z funkcjonalnym zakresem prowadzonej przez niego działalności.

Wyrok SN z dnia 23 lipca 2024 r., sygn. III KK 87/24.

2

Art. 85 § 1 k.k.

Kara łączna jest wadliwa, gdy obejmuje kary nieistniejące w obrocie prawnym, co stanowi rażąca obrazę art. 85 § 1 k.k., który to przepis przewiduje łączenie kar wymierzonych sprawcy, a więc istniejących w dniu wyrokowania. Natomiast kary zamienione w wyniku przeprowadzenia ich kontrawencjonalizacji, na podstawie art. 2a k.w., nie podlegały łączeniu z karami wymierzonymi na podstawie przepisów Kodeksu karnego i w tym zakresie postępowanie winno być umorzone, a brak takiego rozstrzygnięcia stanowi rażąca obrazę art. 572 k.p.k. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, w przypadku braku warunków do wydania wyroku łącznego, Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania.

Wyrok SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. V KK 295/24.

3

Art. 85 § 1 k.k.

Zbieg rzeczywisty tworzą wszystkie przestępstwa poprzedzające wyrok skazujący co do któregośkolwiek z nich przestępstw, natomiast kolejne przestępstwa tworzą nowy zbieg.

Wyrok SN z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. II KK 166/24.

4

Art. 86 § 1 k.k.

Przepis art. 86 § 1 k.k. wyklucza możliwość orzeczenia kary łącznej z zastosowaniem zasady absorpcji.

Wyrok SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. III KK 499/23.

5

Art. 93c pkt 4 k.k.

Wobec sprawcy określonego w art. 93c pkt 4 k.k. (popelniającego czyn wyczerpujący znamiona m.in. art. 191 § 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k.) nie jest dopuszczalne orzeczenie środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 93a § 1 pkt 4 k.k. (pobyt w zakładzie psychiatrycznym). Wobec takiego sprawcy mogą być stosowane jedynie środki zabezpieczające określone w art. 93a § 1 pkt 1-3 k.k. (elektroniczna kontrola miejsca pobytu, terapia, terapia uzależnień).

Wyrok SN z dnia 28 sierpnia 2024 r., sygn. II KK 312/24.

6

Art. 93g k.k.

Analiza przepisów art. 93g k.k. i art. 93d k.k. pozwala na stwierdzenie, że orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym następuje wyłącznie przy wydawaniu orzeczenia przez sąd *meriti*, a zatem na etapie wyrokowania, natomiast o pozostałych środkach zabezpieczających wymienionych w art. 93a § 1 pkt 1-3 k.k. sąd może orzec również na etapie postępowania wykonawczego. Dotyczy to również sytuacji, gdy zachodzi potrzeba zmiany orzeczonego wobec sprawcy środka zabezpieczającego lub sposobu jego wykonywania, jeżeli poprzednio orzeczony środek stał się nieodpowiedni lub jego wykonywanie nie jest możliwe, przy czym, jak zastrzega ustawodawca w art. 93d § 6 k.k., po uchyleniu środka zabezpieczającego, sąd zachodzi konieczność ponownego stosowania środków zabezpieczających, sąd może ponownie orzec ten sam środek zabezpieczający lub inny środek, o którym mowa w art. 93a § 1 pkt 1-3 k.k.

Postanowienie SN z dnia 17 lipca 2024 r., sygn. I KK 180/24.

7

Art. 102 k.k.

Nawet, gdy dojdzie do objęcia przestępstwa prywatnoskargowego ściganiem z urzędu w trybie art. 60 § 1 k.p.k., to także wówczas należy stosować terminy przedawnienia określone w art. 101 § 2 k.k. oraz z art. 102 k.k. A zatem, jeżeli sąd przyjmuje, że popełniono przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego, to niezależnie od rodzaju skargi i wyrażonej w niej prawnej oceny czynu, a także trybu postępowania, stosuje sąd właściwe dla tego ro-

dzaju przestępstwa przepisy o przedawnieniu. Pięcioletni okres przewidziany w art. 102 k.k. biegnie wówczas od zakończenia okresów przedawnienia wskazanych w art. 101 § 2 k.k. Terminy te obowiązują również prokuratora, jeżeli obejmie taki czyn ściganiem.

Postanowienie SN z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. II KK 20/24.

8

Art. 177 k.k.

Umyślne naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym to świadome postąpienie wbrew zakazom i nakazom obowiązującym w ruchu drogowym, a nieumyślne naruszenie tych zasad polega na dokonaniu manewru błędnego (ale nie zabronionego) w określonej sytuacji drogowej.

Wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. V KK 24/24.

9

Art. 195 § 1 k.k.

Przestępstwo z art. 195 § 1 k.k. polegające na złośliwym przeszkadzaniu w wykonywaniu aktu religijnego charakteryzuje się chęcią dokuczenia, poniżenia lub okazania nieuzasadnionej niechęci czy wrogości co najmniej ograniczającej wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie. Jest ono zatem ukierunkowane na penalizację przerywania wykonywania aktu religijnego ze względu na niechęć czy wrogość do tej religii. Samo zaś zakłócenie przebiegu wykonywania aktu religijnego, bez takiej motywacji, wyczerpuje znamiona wykroczenia z art. 51 § 1 k.w.

Postanowienie SN z dnia 1 sierpnia 2024 r., sygn. V KK 121/24.

10

Art. 245 k.k.

Świadkiem w rozumieniu art. 245 k.k. jest zarówno osoba, która złożyła zeznania, została powołana albo wezwana do ich złożenia, jak również osoba, która była świadkiem czynu i posiada wiadomości potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. V KK 229/24.

11

Art. 2 § 1 k.w.

Norma intertemporalna zawarta w art. 2 § 1 k.w. (podobnie jak w art. 4 § 1 k.k. i art. 2 § 2 k.k.s.) znajdzie zastosowanie do uregulowań epizodycznych zawartych w ustawie albo aktach wykonawczych, które uszczegółwiają przepi-

sy ustawowe albo stanowią ich wypełnienie (przepisy blankietowe), jeśli w ustawie nie przewidziano stosownych uregulowań przewidujących odmienne reguły rozstrzygające o kolizji ustaw w czasie. Dalsze stosowanie ustawy epizodycznej, czy czasowej po jej uchyleniu lub wygaśnięciu, może więc nastąpić wyłącznie na podstawie szczególnego przepisu intertemporalnego, który taką możliwość przewiduje. Ustawa taka może zawierać klauzulę nakazującą jej stosowanie do czynów popełnionych w okresie jej obowiązywania, co samoczynnie wyłącza stosowanie ogólnych przepisów intertemporalnych, bez względu na późniejszą modyfikację lub depenalizację czynów objętych jej przepisami. Jeśli natomiast ustawa nie zawiera stosownej w tym względzie klauzuli, także po okresie jej obowiązywania, zastosowanie znajdą reguły z art. 2 § 1 k.w., czy art. 4 § 1 k.k. lub art. 2 § 2 k.k.s.

Wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. I KK 169/24.

12

Art. 94 § 1 k.w.

Penalizowany w art. 94 § 1 k.w. brak wymaganych uprawnień zachodzi wówczas, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany ustawowo, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień albo posiadając de facto takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe zawieszenie, niepowodujące jednak ich definitywnej utraty.

Wyrok SN z dnia 30 lipca 2024 r., sygn. I KK 232/24.

Prawo karne procesowe

13

Art. 14 § 1 k.p.k.

Skarga, o której mowa w art. 14 § 1 k.p.k., zakreśla granice przedmiotowe i podmiotowe rozpoznania sprawy. Sąd *meriti*, podobnie jak sąd odwoławczy, nie może wyjść poza granice oskarżenia, ponieważ inicjatywa ścigania należy do oskarżyciela i to oskarżyciel zakreśla ramy tegoż oskarżenia. W szczególności sąd nie może orzekać w odniesieniu do czynu, który nie jest przedmiotem skargi. Z tą kwestią ściśle łączy się zatem problematyka tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego sprawcy. Ram tych nie wyznacza przyjęty w akcie oskarżenia opis czynu zarzucanego oskarżonemu ani też wskazana tam kwalifikacja prawna. Granice oskarżenia wyznacza bowiem zdarzenie historyczne, na którym zasadza się oskarżenie. Istotna jest zatem tożsamość czynu wyznaczona faktycznymi ramami zdarzenia.

Postanowienie SN z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. IV KK 283/24.

14

Art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Niedopuszczalne jest prowadzenie postępowania wtedy, gdy miałyby ono dotyczyć zachowania będącego elementem składowym i mieszczącym się w ramach czasowych czynu ciągłego, za który sprawca został prawomocnie skazany. Granice ciągłości wyznacza zaś początek pierwszego i zakończenie ostatniego z zachowań, jeśli wszystkie zostały podjęte ze z góry powziętym zamiarem.

Wyrok SN z dnia 17 lipca 2024 r., sygn. I KK 107/24.

15

Art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.

Kodeks postępowania karnego w art. 17 § 1 k.p.k., nie tworzy zamkniętego katalogu przesłanek procesowych, pozostawiając w jego pkt 11 możliwość dostosowania stanu faktycznego i odpowiedniego zakończenia postępowania, z tym że ten przepis mówi o innych niż określone w poprzedzających punktach okolicznościach wyłączających ściganie. W praktyce zalicza się do nich abolicję, czy konsumpcję skargi publicznej oraz inne okoliczności faktyczne (np. ciężką chorobę nieuleczalną oskarżonego) i prawne, w tym z zakresu prawa międzynarodowego: zapewnienie świadka (biegłego), że nie zostanie pociągnięty do odpowiedzialności – *quasi-list* żelazny oraz tzw. ograniczoną ekstradycję. Ujemna przesłanka procesowa, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., ma zatem charakter subsydiarny i aktualizuje się dopiero wówczas, jeżeli nie zachodzą inne podstawy do umorzenia postępowania karnego. W związku z tym przesłanka ta nie ma zastosowania w sytuacji przewidzianej w art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., która określony skutek procesowy w postaci obowiązku umorzenia postępowania karnego łączy nie z samymi badaniami, lecz z niepoczytalnością sprawcy. Nie budzi wątpliwości, że stwierdzenie zaistnienia okoliczności art. 31 § 1 k.k. polegającej na niemożności rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim zachowaniem spowodowanym chorobą psychiczną, upośledzeniem umysłowym lub innego rodzaju zakłóceniem czynności psychicznych powoduje, iż sprawca nie popełnia przestępstwa. Niepoczytalność tak ujęta niewątpliwie wyłącza winę. Ponieważ okoliczności przewidziane w art. 31 § 1 k.k. objęte są przesłanką z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., nie mogą jednocześnie stanowić innej okoliczności wyłączającej ściganie, o których mowa pkt 11 tego przepisu.

Postanowienie SN z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. I KO 12/24.

16

Art. 37 § 1 k.p.k.

Odwoływanie się do przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości może mieć miejsce m.in. wówczas, gdy ze względu na realia konkretnej sprawy, rozpo-

znanie sprawy przez sąd właściwy może być w odbiorze społecznym postrzegane jako orzekanie w warunkach niegwarantujących zachowania bezstronności. Wskazywanie na tę przesłankę jest możliwe także wówczas, gdy z obiektywnego punktu widzenia postawa sędziów sądu właściwego nie pościaga za sobą wymienionych obaw.

Postanowienie SN z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. III KO 93/24.

17

Art. 37 § 1 k.p.k.

Institucja tzw. właściwości z delegacji, określona w art. 37 § 1 k.p.k., ma charakter wyjątkowy, a zatem stosowana może być w sytuacjach, gdy szczególne i nadzwyczajne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości mogą przemawiać za taką koniecznością. Należą do nich okoliczności, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania tej sprawy w sposób obiektywny.

Postanowienie SN z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. IV KO 75/24.

18

Art. 41 § 1 i 2 k.p.k.

Przepis art. 41 k.p.k. należy interpretować mając w polu widzenia szczególnie aspekt gwarancyjny instytucji wyłączenia sędziego, tj. szerzej niż tylko w aspekcie istnienia obaw o stronniczość konkretnego sędziego; mianowicie słuszne jest również bacznie na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu. Wykładnia wspomnianego przepisu może dopuszczać zatem także sądową kontrolę, czy w danej sprawie nie zachodzi obawa naruszenia standardu niezależności i bezstronności sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. W interesie całego systemu prawnego, a bezpośrednio w interesie wymiaru sprawiedliwości leży, by nie powstało w odbiorze zewnętrznym, tj. w odczuciu społecznym przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd w sposób obiektywny.

Postanowienie SN z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. II KS 27/24.

19

Art. 41 § 2 k.p.k.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego nie określa w ścisły sposób terminu, w jakim można złożyć wniosek o wyłączenie sędziego. Art. 41 § 2 k.p.k. stanowi jedynie, że wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub

stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu. O ile pierwszy człón ww. przepisu nie nasuwa wątpliwości interpretacyjnych, o tyle przepisy k.p.k. nie precyzują w tym zakresie terminu złożenia wniosku o wyłączenie sędziego, gdy przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma po otwarciu przewodu sądowego. W związku z powyższym należy przyjąć, że ze względu na istotę instytucji wyłączenia sędziego, skutecznie wystąpić z wnioskiem o wyłączenie sędziego można nie później niż do czasu wydania orzeczenia, gdyż tylko wówczas może doprowadzić to do wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy.

Postanowienie SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. I Zo 98/24.

20

Art. 41a k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 41a k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania. W przepisie tym chodzi o kolejny wniosek o wyłączenie sędziego, złożony ponownie, mimo że podstawa faktyczna wyłączenia była już przedmiotem rozpoznania i na tej podstawie poprzedni wniosek o wyłączenie sędziego nie został uwzględniony. Przez sformułowanie „te same podstawy faktyczne” należy rozumieć okoliczności, które zamieszczono we wcześniej złożonym wniosku o wyłączenie sędziego, które powodują powstanie uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego. Znaczenie ma całościowa treść ponownego wniosku, a nie jedynie stylistyczno-leksykalna zmiana sformułowanych zarzutów w nowym wniosku strony. Dotyczy to zarówno wcześniej złożonych wniosków, które zostały negatywnie rozpoznane, jak też pozostawiono je bez rozpoznania, gdyż zostały złożone po upływie terminu wymienionego w art. 41 § 2 k.p.k. W przypadku gdy spełnione są przesłanki z art. 41a k.p.k., należy wydać postanowienie o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania.

Postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2024 r., sygn. I Zo 111/24.

21

Art. 79 § 2 k.p.k.

Za okoliczności utrudniające obronę w rozumieniu art. 79 § 2 k.p.k. można uznać nieporadność życiową oskarżonego, jego upośledzenie umysłowe, które nie mieści się jednak w dyspozycji art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., czy inne okoliczności powodujące trudności w porozumieniu się z oskarżonym. Decyzja, czy zachodzi przesłanka takiej obrony określona w tym przepisie, należy do organu procesowego. Powinna być podejmowana w oparciu o kryteria zobiektywizowane, tym niemniej ma ona charakter ocenny. Ocena ta nigdy nie ma charakteru całkowicie dowolnego i zawsze musi dostrzegać realia kon-

kretnej sprawy – to sięgnięcie po instrument z art. 79 § 2 k.p.k. zależy wyłącznie od oceny organu procesowego.

Postanowienie SN z dnia 9 lipca 2024 r., sygn. IV KS 21/24.

22

Art. 117 § 1 k.p.k.

Wprawdzie od 1 lipca 2015 r. oskarżony ma prawo, a nie obowiązek (jeżeli sprawa nie dotyczy zbrodni lub gdy przewodniczący albo sąd nie uzna jego obecności za obowiązkową) brania udziału w rozprawie (art. 374 k.p.k.), jednak, aby móc to prawo zrealizować, musi być prawidłowo zawiadomiony o jej terminie i miejscu (art. 117 § 1 k.p.k.), a gdy brak jest w tym zakresie dowodu, to czynności tej nie powinno się przeprowadzać (art. 117 § 2 k.p.k.).

Wyrok SN z dnia 17 lipca 2024 r., sygn. IV KK 201/24.

23

Art. 120 § 2 k.p.k.

Termin, o którym mowa w art. 120 § 2 k.p.k. jest terminem zawitym, co oznacza, że czynność procesowa dokonana po jego upływie jest bezskuteczna. W świetle art. 126 § 1 k.p.k., warunkiem formalnym wniosku o przywrócenie terminu jest wykazanie, że niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych oraz złożenie tego wniosku w terminie 7 dni od daty ustania przeszkody, która uniemożliwiła dokonanie określonej czynności w ustawowym terminie. Warunkiem formalnym jest również dopełnienie czynności, która miała być w terminie wykonana. Ciężar wykazania przyczyn niedotrzymania terminu zawitego spoczywa na stronie, która wnosi o jego przywrócenie.

Postanowienie SN z dnia 27 sierpnia 2024 r., sygn. III KZ 26/24.

24

Art. 128 § 1 k.p.k.

Orzeczenia i zarządzenia, zgodnie z treścią art. 128 § 1 k.p.k., stosowanego odpowiednio na podstawie art. 128 u.s.p. doręcza się w uwierzytelnionych odpisach, jeżeli ustawa nakazuje ich doręczenie. Z treści tego przepisu jasno wynika, że gdy ustawa nakazuje doręczenie orzeczenia i zarządzenia, doręcza się je w uwierzytelnionych odpisach, czyli z urzędowym potwierdzeniem zgodności z oryginałem. Wymóg uwierzytelnienia odpisów oznacza, że muszą one zawierać urzędowe potwierdzenie autentyczności podpisów złożonych na oryginale orzeczenia lub zarządzenia.

Postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2024 r., sygn. II Zo 59/23.

25

Art. 180 § 2 k.p.k.

Pozyskanie dowodu w oparciu o informacje objęte tajemnicą radcowską powinno być możliwe wyłącznie po uprzedniej szczegółowej analizie dotyczącej weryfikacji, czy interes wymiaru sprawiedliwości, w konkretnym wypadku, pozwala na bezkrytyczne uznanie, iż zasadne jest naruszenie będącej pod ochroną prawną tajemnicy. Wszelkie organy procesowe, w tym sądy, zobowiązane są w tej kwestii do stania na straży praworządności, a przez to – mając na uwadze charakter tajemnicy radcowskiej oraz jej wpływ na sposób wykonywania zawodu radcy prawnego – powinny być w takiej sytuacji gwarantem przestrzegania prawidłowości procedowania oraz merytorycznej trafności wniosku o zwolnienie z jej zachowania.

Postanowienie SN z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. I KZ 31/24.

26

Art. 335 § 1 k.p.k.

Złożenie przez prokuratora wniosku w trybie art. 335 § 1 k.p.k. nie obliuguje sądu do jego automatycznego uwzględnienia.

Wyrok SN z dnia 17 lipca 2024 r., sygn. I KK 128/24.

27

Art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.

Czas popełnienia przestępstwa należy do okoliczności istotnych w sprawie, co sprawia, że sąd orzekający zobligowany jest do podjęcia czynności zmierzających do dokonania prawidłowych ustaleń także w tym zakresie. W pojęciu dokładnego określenia czynu przypisanego – o czym mowa w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. – mieści się m.in. precyzyjne, tak jak to możliwe w realiach danej sprawy, określenie czasu popełnienia przestępstwa. W opisie czynu przypisanego wyrokiem należy bowiem zawrzeć nie tylko sposób popełnienia tego przestępstwa, jego ewentualne skutki, rodzaj atakowanego dobra chronionego prawem, ale również czas i miejsce działania lub zaniechania sprawcy. Precyzyjne ustalenie czasu popełnienia przestępstwa ma istotne znaczenie dla pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności.

Wyrok SN z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. V KK 210/24.

28

Art. 426 § 1 k.p.k.

Zgodnie z art. 426 § 1 k.p.k., stosowanym odpowiednio z uwagi na treść art. 518 k.p.k., od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wyjątek taki należy zatem interpretować w sposób ścisły i musi on

wprost wynikać z przepisów ustawy, jak ma to miejsce w przypadku art. 538 § 2 k.p.k. Tymczasem, zarówno w przepisach Kodeksu postępowania karnego, jak i ustawy o radcach prawnych, konstytuujących instytucje skargi kasacyjnej próżno szukać uregulowania odnoszącego się do uprawnienia nadającego możliwość zaskarżenia środkiem odwoławczym orzeczenia wydanego w trybie kasacyjnym przez Sąd Najwyższy. W tym kontekście podkreśla się przy tym, że postanowienie oddalające kasację jako oczywiście bezzasadną, jest orzeczeniem Sądu Najwyższego zapadłym w następstwie rozpoznania kasacji i jako takie dalszemu zaskarżeniu nie podlega.

Postanowienie SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. II Zo 38/24.

29

Art. 437 § 1 i 2 k.p.k.

Art. 437 § 1 i 2 k.p.k. ustanawiają regułę, zgodnie z którą sąd odwoławczy po rozpoznaniu sprawy wydaje orzeczenie merytoryczne (utrzymujące w mocy lub zmieniające zaskarżone orzeczenie), a nie kasatoryjne. Możliwość wydania przez sąd odwoławczy wyroku uchylającego stanowi wyjątek, uzasadniony bądź procesowymi ograniczeniami swobody orzekania sądu odwoławczego, bądź zaistnieniem takich rażących uchybień w procedowaniu sądu pierwszej instancji, które dyskwalifikują postępowanie przed sądem *a quo* jako podstawę rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Takie ukształtowanie pozycji i zadań sądu odwoławczego, powiązane z przyznaniem mu szerokich uprawnień w sferze postępowania dowodowego, uzasadnione było potrzebą ograniczenia liczby wyroków kasatoryjnych do tych sytuacji, w których przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* było niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego.

Wyrok SN z dnia 21 sierpnia 2024 r., sygn. II KS 28/24.

30

Art. 437 § 2 k.p.k.

Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji.

Wyrok SN z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. IV KS 29/24.

31

Art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 in fine k.p.k. występuje w wypadku nieobecności któregokolwiek z członków składu orzekającego na rozprawie, gdy sąd przystąpił do rozpoznania sprawy, a więc po otwarciu przewodu sądowego. Natomiast nieobecność członka składu orzekającego na rozprawie, ale przed przystąpieniem do rozpoznania sprawy (np. w czasie sprawdzania stawienia), podejmowania decyzji o charakterze porządkowym (np. o przerwie lub o odroczeniu rozprawy), czy nawet przy podejmowaniu decyzji dowodowych, nie stanowi omawianej tu bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Wyrok SN z dnia 28 sierpnia 2024 r., sygn. II KK 300/24.

32

Art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k.

Zgodnie z art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu. Naruszenie to może odbywać się na płaszczyźnie właściwości rzeczowej bądź funkcjonalnej. W zakresie, w jakim uchybienie stanowiące omawianą przyczynę odwoławczą polega na naruszeniu przez sąd niższego rzędu kompetencji sądu wyższego rzędu do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, stanowi ono naruszenie przepisów o właściwości rzeczowej. W pozostałym zakresie, niezwiązanym z całościowym rozpoznaniem sprawy, tego typu naruszenie oznacza złamanie przepisów o właściwości funkcjonalnej.

Uchwała SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. II Zo 29/24.

33

Art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Negatywna przesłanka *lis pendens*, stanowiąca względny powód odwoławczy, formułuje zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych dotyczących tego samego przedmiotu procesu, w stosunku do tej samej osoby, podyktowany względami ekonomiki procesowej. Jednak zakaz ten ustaje z chwilą, gdy w jednym z tych postępowań zapadnie prawomocny wyrok kończący postępowanie w sprawie. Wówczas zaczyna funkcjonować negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), która rodzi zakaz *ne bis in idem*, czyli zakaz zarówno ponownego wszczęcia, jak i kontynuowania postępowania o ten sam czyn tej samej osoby, co do którego zapadło prawomocne orzeczenie. Przesłankę *res iudicata*, zaliczaną do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.), tworzą zawsze prawomocne orzeczenia merytoryczne, a także formalne, o ile oparte są na ujemnej przesłance bezwzględnej. Ma to na celu zapewnienie stabilności prawa

i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym, a także służy realizacji wspomnianej zasady *ne bis in idem*, stanowiącej gwarancję, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary.

Wyrok SN z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. I KK 233/24.

34

Art. 457 § 3 k.p.k.

Stopień szczegółowości rozważań sądu odwoławczego poczynionych w wykonaniu dyspozycji art. 457 § 3 k.p.k. uzależniony jest od jakości oceny dokonanej przez sąd I instancji. Jeżeli ocena ta jest wszechstronna, pełna, logiczna i wsparta zasadami doświadczenia życiowego, słowem – odpowiadająca całkowicie wymogom nałożonym przez art. 7 k.p.k. – to wówczas sąd odwoławczy zwolniony jest od równie drobiazgowego odniesienia się do zarzutów apelacji, kwestionujących w rzeczywiście rzeczoną ocenę.

Postanowienie SN z dnia 31 lipca 2024 r., sygn. I KK 210/24.

35

Art. 500 § 3 k.p.k.

W świetle art. 500 § 3 k.p.k. warunkiem wydania wyroku nakazowego jest stwierdzenie na podstawie zebranych w sprawie dowodów, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Ów brak wątpliwości powinien oznaczać, iż nie zachodzą one w zakresie sprawstwa, winy, ale także innych istotnych okoliczności, do których trzeba zaliczyć czas popełnienia przestępstwa przez oskarżonego, jak też ustalenie, czy wcześniej nie był on karany (zob. art. 213 § 1 k.p.k.). O uprawnionym przyjęciu braku wątpliwości co do wymienionych kwestii można mówić dopiero wtedy, gdy zostały zebrane wszystkie dane niezbędne do wyrokowania.

Wyrok SN z dnia 29 lipca 2024 r., sygn. II KK 228/24.

36

Art. 519 k.p.k.

Postępowanie w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia prowadzone na podstawie przepisów ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2024 r., poz. 442) wprawdzie kończy się rozstrzygnięciem wydanym w formie postanowienia (art. 3 ust. 3 cyt. ustawy), które jeżeli zapadło w postępowaniu odwoławczym, kończy postępowanie, to jednak nie należy ono do kategorii orzeczeń wymienionych w art. 519 k.p.k.

Postanowienie SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. IV KK 222/24.

37

Art. 519 k.p.k.

W rozumieniu art. 519 k.p.k. prawomocnym postanowieniem sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k., od którego przysługuje kasacja, jest także postanowienie sądu odwoławczego o utrzymaniu w mocy postanowienia sądu pierwszej instancji wydanego w przedmiocie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego.

Nakaz i zakazy z art. 39 pkt 2-3 k.k. nie mieszczą się w pojęciu „środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego”, którym ustawodawca posłużył się w przepisie art. 519 k.p.k.

Poza prawomocnym i kończącym postępowanie wyrokiem sądu *ad quem* – kasacja strony dopuszczalna jest tylko od postanowienia sądu odwoławczego, w którym rozstrzygnięto o uwzględnieniu wniosku prokuratora o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego ze zbioru przedstawionego w art. 93a § 1 k.k. Natomiast instrumenty, do których ustawodawca odwołał się w art. 93a § 2 k.k. (a zatem nakaz i zakazy skatalogowane jako środki karne w art. 39 pkt 2-3 k.k.), nie są środkami zabezpieczającymi sensu stricto. Na tej podstawie prawnej – w powiązaniu z art. 99 § 1 k.k. – orzekane są one jako środki karne „tytułem środka zabezpieczającego” i przez to przyjmują charakter i funkcję administracyjnego środka zabezpieczającego, który de facto może być stosowany jedynie wobec sprawcy, który popełnił czyn zabroniony w stanie niepoczytalności określonej w art. 31 § 1 k.k. Trzeba tu szczególnie podkreślić, że właściwie to przepis art. 99 § 1 k.k., będący doprecyzowaniem art. 93a § 2 k.k., nadaje środkom karnym z art. 39 pkt 23 k.k. funkcję środka zabezpieczającego w sprawach o czyny popełnione przez sprawców niepoczytalnych. Stąd też w tym przypadku dochodzi de facto do zastosowania środka określonego w art. 99 § 1 k.k., nie zaś – jak wymaga tego art. 519 k.p.k. – środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k.

Postanowienie SN z dnia 30 lipca 2024 r., sygn. III KK 266/24.

38

Art. 523 § 1 k.p.k.

W kasacji nie można podnosić zarzutów typowych dla postępowania apelacyjnego, kwestionujących orzeczenie organu *a quo*. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy w toku postępowania odwoławczego dojdzie do tzw. „efektu przeniesienia”, czyli zaabsorbowania do orzeczenia sądu *ad quem* uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji, wskutek nierozpoznania lub nienależytego rozpoznania środka zaskarżenia. Wówczas w kasacji winny zostać podniesione i opatrzone pogłębioną argumentacją zarzuty wskazujące na wadliwe procedowanie tego sądu, w następstwie czego doszło do przeniknięcia uchybienia, którego dopuścił się sąd *a quo* do orzeczenia sądu drugiej instancji.

Zgodnie z art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k. kasacja może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zatem nie jest wystarczające samo stwierdzenie, że sąd odwoławczy określonego zarzutu nie rozpoznał, naruszając art. 433 § 2 k.p.k. lub nie rozważył go należycie, czym dopuścił się obrazy art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., ale konieczne jest wykazanie, że przy dokonywaniu kontroli odwoławczej uchybienie zaistniało w rzeczywistości, a nadto opisanie, na czym ono polegało i dlaczego stanowi tak rażące naruszenie przepisów, że można je przyrównywać w swych skutkach do uchybienia w postaci bezwzględnej podstawy odwoławczej. Powyższych wymogów kasacyjnych nie można jednak traktować instrumentalnie, jedynie je markując, poprzez jednie literalne przywołanie w formułowanych zarzutach norm art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., sugerując tym samym, iż kasacja dotyczy błędów popełnionych przez sąd odwoławczy, a w istocie kwestionując rozstrzygnięcia zawarte w orzeczeniu sądu I instancji.

Postanowienie SN z dnia 18 lipca 2024 r., sygn. V KK 119/24.

39

Art. 528 § 1 pkt 1 k.p.k.

Zgodnie z dyspozycją art. 528 § 1 pkt 1 k.p.k., środek odwoławczy nie przysługuje na odmowę zwolnienia od uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 527 § 1 k.p.k. Brak możliwości kwestionowania w drodze zażalenia orzeczeń sądu odwoławczego wymienionych w art. 528 § 1 k.p.k., nie wyklucza dopuszczalności stawiania zarzutów w postępowaniu z zażalenia na zarządzenie wydane w trybie art. 530 § 2 k.p.k., które nie mogły zostać uprzednio zwarte w zażaleniu, z uwagi na treść art. 528 § 1 k.p.k. (art. 528 § 2 k.p.k. w zw. z art. 447 § 4 k.p.k.). Pomimo istnienia możliwości pośredniego kwestionowania rozstrzygnięcia dotyczącego decyzji w przedmiocie zwolnienia od opłaty od kasacji w postępowaniu zażaleniowym dotyczącym zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji, konieczne jest jednak wykazanie rzeczywistych i rzutujących na to postanowienie uchybień. Od strony formalnej natomiast, nawet skuteczne zakwestionowanie zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji z powodu wadliwości wcześniejszego postanowienia nieuwzględniającego wniosku o zwolnienie od opłaty od kasacji nie może prowadzić do uchylenia tego postanowienia, a jedynie może nałożyć obowiązek ponownego orzekania w przedmiocie wniosku o zwolnienie od tej opłaty. Zakresem zaskarżenia w takiej sytuacji objęte jest bowiem jedynie zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji wydane na podstawie art. 530 § 2 k.p.k., a nie wszystkie poprzedzające to zarządzenie decyzje podjęte w postępowaniu okołokasacyjnym – co do nich można jedynie wyrażać oceny połączone z podniesieniem odpowiednich zarzutów. Stwierdzenie wadliwości tych decyzji w następstwie postępo-

wania zażaleniowego nakłada jedynie obowiązek ponownego ich podjęcia, gdyż w świetle art. 528 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 447 § 3 k.p.k., nie mogą one być uznane za decyzje stanowcze i tworzące stan rzeczy osądzonej.

Artykuł 623 k.p.k. w relacji do art. 624 § 1 k.p.k. jest zatem przepisem szczególnym, stosowanym wyłącznie w związku z określoną czynnością procesową, którego zastosowanie uzależnione jest wyłącznie od zaistnienia przesłanki w nim wskazanej. Mowa w tym przepisie wprawdzie o „zbytniej uciążliwości” związanej z uiszczeniem opłaty związanej z wniesieniem pisma procesowego, jednak zostały w nim również określone w sposób enumeratywny, a więc wyczerpujący, kryteria ustalenia tej okoliczności; dotyczą one wyłącznie aspektów majątkowych, a w rozważanej regulacji nie ma mowy o zasadach słuszności. Odmiennosc rozwiązań ustawowych zawartych w art. 623 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. prowadzi jedynie do wniosku, że nawet w sytuacji zwolnienia osoby wnoszącej pismo od opłaty z pismem tym związanej, może ona zostać obciążona kosztami sądowymi, a więc również tą opłatą w całości, jak również odwrotnie – w sytuacji uiszczenia przez nią opłaty związanej z wniesieniem pisma procesowego, może ona finalnie zostać zwolniona od jej poniesienia. Do rozstrzygnięć wydanych na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. może dojść na podstawie obu przesłanek w tym przepisie przewidzianych, niezależnie od tego, że wcześniej wobec osoby wnoszącej pismo, mogła być zastosowana tylko jedna przesłanka służąca ocenie w zakresie kwestii zwolnienia od opłaty związanej z wniesieniem pisma.

Postanowienie SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. V KZ 23/24.

40

Art. 529 k.p.k.

O ile śmierć skazanego stanowi negatywną przesłankę postępowania kasacyjnego zainicjowanego kasacją wniesioną na niekorzyść, to w razie wniesienia kasacji na korzyść nie ma przeszkód do jej rozpoznania, jednakże wyłącznie zgodnie z jej kierunkiem. W razie śmierci skazanego możliwe jest zatem uwzględnienie wniesionej na jego korzyść kasacji, natomiast nie jest możliwe jej oddalenie, gdyż takie rozpoznanie nie jest rozpoznaniem na korzyść, o którym mowa w art. 529 k.p.k. W sytuacji, kiedy kasacja jest niezasadna, zaś w trakcie postępowania kasacyjnego skazany zmarł, jedynym dopuszczalnym rozstrzygnięciem, uwzględniającym regulację z art. 529 k.p.k., jest umorzenie postępowania kasacyjnego.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. V KK 139/24.

41

Art. 532 § 1 k.p.k.

Ze względu na wyjątkowość instytucji, o której mowa w art. 532 § 1 k.p.k., wstrzymanie prawomocnego orzeczenia powinno być uzasadnione szczegól-

nymi i jednoznacznymi w swej wymowie okolicznościami prowadzącymi do wniosku, że wykonanie kary przed rozpoznaniem kasacji spowodowałoby dla skazanego zbyt poważne i w zasadzie nieodwracalne następstwa. Powodem wstrzymania wykonania prawomocnego orzeczenia w trybie art. 532 § 1 k.p.k. nie może być tylko (mniejsza czy większa) dolegliwość dla skazanego związana z koniecznością odbywania kary, czy, tym bardziej – stosowaniem środków karnych i obowiązków zapłaty.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. V KK 239/24.

42

Art. 539a § 3 k.p.k.

Przedmiotem kontroli prowadzonej przez najwyższą instancję sądową w ramach postępowania zainicjowanego skargą na wyrok sądu odwoławczego jest zatem orzeczenie kasatoryjne objęte skargą na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a § 1 k.p.k.), które poddawane jest weryfikacji wyłącznie poprzez pryzmat uchybień wskazanych w przepisie art. 539a § 3 k.p.k. i badanie, czy mimo tego, że warunki te się nie zmaterializowały i w konsekwencji brak było podstaw do orzekania kasatoryjnego, to sąd *ad quem* wadliwie wydał tego typu orzeczenie. Poddając analizie zaskarżone orzeczenie sądu odwoławczego z tej perspektywy Sąd Najwyższy nie przeprowadza jednak kontroli o charakterze apelacyjnym, to znaczy nie bada ponownie zasadności sformułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym zarzutów ani też nie kontroluje orzeczenia sądu drugiej instancji pod kątem istnienia ewentualnych innych uchybień o charakterze apelacyjnym, lecz weryfikuje, czy w istocie doszło do zmaterializowania się – oraz wyartykułowania tego przez sąd przeprowadzający kontrolę apelacyjną – przesłanek prawnych uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego, tak satywnie wymienionych w treści przepisu art. 539a § 3 k.p.k.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego można wnieść wyłącznie z powodu naruszenia przez wyrok sądu odwoławczego (którym uchylono wyrok sądu pierwszej instancji i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania) art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w przepisie art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Skierowana przeciwko wyrokowi odwoławczemu o charakterze kasatoryjnym skarga nie może być zatem traktowana – co należy silnie zaakcentować – jako surogat procesowy zwyczajnego środka odwoławczego, czy też stanowić wehikuł procesowego wykorzystywanego jako platforma dla podnoszenia innych zarzutów niż nawiązujące do naruszenia przepisów wskazanych w art. 539a § 3 k.p.k. Nie służy ona bowiem ponownej weryfikacji zarzutów wyartykułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym czy sanowaniu innych uchybień, których ewentualnie miał się dopuścić sąd odwoławczy.

Postanowienie SN z dnia 4 lipca 2024 r., sygn. II KS 22/24.

43

Art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Wyłącznym celem postępowania wznowieniowego w ramach podstawy określonej w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. jest zbadanie, czy przedstawione przez wnioskodawcę dowody i fakty są nowe i jednocześnie czy wskazują na to, że skazany nie popełnił czynu albo jego czyn nie stanowi przestępstwa albo nie podlegał karze względnie – iż skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary.

Postanowienie SN z dnia 27 sierpnia 2024 r., sygn. II KO 95/24.

44

Art. 545 § 3 k.p.k.

Oczywista bezzasadność wniosku nie ogranicza się wyłącznie do tych wypadków, w których we wniosku o wznowienie podniesione zostały okoliczności będące już wcześniej przedmiotem rozpoznawania w postępowaniu o wznowienie postępowania. Użycie w treści art. 545 § 3 k.p.k. zwrotu „w szczególności” nie pozostawia wątpliwości, że jest to wskazanie przykładowe. Uznanie wniosku o wznowienie za oczywiście bezzasadny będzie miało więc miejsce również w sytuacjach, gdy w sposób oczywisty, rzucający się w oczy, wniosek ten oparty zostanie na innych podstawach niż te, które określone zostały w przepisach rozdziału 56 k.p.k. karnego, lub też żadna ze wskazanych we wniosku okoliczności nie będzie się mieściła w katalogu przesłanek zawartych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k. oraz gdy nie będzie wchodzić w grę działanie sądu z urzędu – art. 542 § 3 k.p.k.

Postanowienie SN z dnia 14.08.2024 r., sygn. III KO 60/24.

45

Art. 558 k.p.k.

Regulacja zawarta w art. 558 k.p.k. dotycząca uzupełniającego stosowania przepisów k.p.c. pozwala na stosowanie art. 442 pkt 1 k.p.c. w sprawach prowadzonych na podstawie m.in. Rozdziału 58 k.p.k.

Postanowienie SN z dnia 4 lipca 2024 r., sygn. II KO 79/24.

46

Art. 59 § 2 k.p.w.

Samo prowadzenie czynności wyjaśniających na podstawie art. 54 § 1 k.p.w. nie powoduje wydłużenia okresu przedawnienia ścigania o kolejne 2 lata, ten skutek ma tylko wszczęcie postępowania w sprawach o wykroczenia, które następuje z chwilą wydania przez prezesa sądu (przewodniczącego wydziału,

upoważnionego sędziego) zarządzenia o wszczęciu takiego postępowania na podstawie art. 59 § 2 k.p.w.

Wyrok SN z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. II KK 211/24.

47

Art. 93 § 2 k.p.w.

Zgodnie z art. 93 § 2 k.p.w. orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Postępowanie nakazowe jest zatem instytucją, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków – takich, gdy zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, a przypisanie obwinionemu sprawstwa czynu i uznanie jego winy jawią się jako oczywiste. Nie należy zatem uruchamiać postępowania nakazowego, gdy obwiniony nie przyznaje się do winy i przedstawia okoliczności zdarzenia zaprzeczające oskarżeniu, chyba że istnieją oczywiste dowody wskazujące, że dopuścił się on zarzucanego mu czynu.

Wyrok SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. I KK 193/24.

48

Art. 13 § 1 k.k.w.

Ustawowy wymóg określenia w wyroku, jak długo zakaz ma trwać, wyklucza możliwość precyzowania dopiero w postępowaniu wykonawczym okresu zakazu. Czasu obowiązywania zakazu nie da się więc określić wykorzystując dyspozycję art. 13 § 1 k.k.w. i zasadę *in dubio pro reo*.

Wyrok SN z dnia 7 sierpnia 2024 r., sygn. III KK 297/24.

49

Art. 19 § 3 k.k.w.

Stosownie do treści art. 19 § 3 k.k.w. podmiot składający wniosek w postępowaniu wykonawczym jest obowiązany do uzasadnienia zawartych w nim żądań w stopniu umożliwiającym jego rozpoznanie, w szczególności do dołączenia odpowiednich dokumentów. Z powyższego wynika, że domagając się umorzenia należności sądowych, ukarany jest zobligowany do wykazania, że z przyczyn od niego niezależnych nie jest w stanie ponieść zasądzonych kosztów postępowania bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego dla siebie i swojej rodziny, załączając stosowne dokumenty potwierdzające jego sytuację osobistą, rodzinną oraz stan majątkowy. W założeniu ma to pozwolić sądowi na dokonanie oceny, czy zostały spełnione przesłanki z art. 51 § 1 k.k.w. (m.in. niecelowość ściągnięcia należności w drodze egzekucji komorniczej lub niecelowość ewentualnego rozłożenia tych należności na raty).

Postanowienie SN z dnia 28 sierpnia 2024 r., sygn. II ZK 47/23.

50

Art. 24 k.k.w.

Wznowienie postępowania jako nadzwyczajny środek zaskarżenia z Rozdziału 56 k.p.k. w postępowaniu wykonawczym znajduje ograniczone zastosowanie i dopuszczalne jest tylko w zakresie przekraczającym możliwości zmiany postanowień na podstawie art. 24 k.k.w. Podstawę wznowienia postępowania mogłoby zatem stanowić wyłącznie ujawnienie się jednej z przesłanek, o których mowa w art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i 3 k.p.k. lub art. 542 § 3 k.p.k.

Postanowienie SN z dnia 29 sierpnia 2024 r., sygn. V KO 78/24.

Sądy Apelacyjne

Prawo karne materialne

51

Art. 46 § 1 k.k.

Pojęcie sumy odpowiedniej dotyczącej zadośćuczynienia ma charakter nie-określony. Niewątpliwie zadośćuczynienie ma mieć charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać ekonomiczną wartość. Jednocześnie wartość ta nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być stosownie do art. 445 § 1 k.c. „odpowiednia” w tym sensie, że powinna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom społeczeństwa i nie może prowadzić do nadmiernego bogacenia się. Natomiast kryterium przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa ma znaczenie pomocnicze.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 2 lipca 2024 r., sygn. VIII AKa 128/23.

52

Art. 178b k.k.

Wymierzone oskarżonemu kary i środki karne za przypisane czyny z art. 178b k.k. i z art. 244 k.k. są współmierne w stosunku do ich społecznej szkodliwości i spełnią zadanie społecznego oddziaływania oraz cele szczególnie-prewencyjne. Oskarżony pomimo prawomocnie orzeczonego dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych z całą świadomością ten zakaz złamał. Rzeczą oczywistą jest też, że każdy kierowca musi liczyć się z tym, że podczas jazdy może spotkać go kontrola drogowa, która zazwyczaj jest przeprowadza przez funkcjonariuszy Policji. Nie sposób więc przyjąć naiwnych wręcz twierdzeń, że zachowanie oskarżonego polegające na zaniechaniu zatrzymania się w sytuacji otrzymania takiego polecenia (przy użyciu sygnałów dźwiękowych i świetlnych) od funkcjonariuszy Policji w jakikolwiek sposób może być usprawiedliwiane wcześniejszymi doświadczeniami

oskarżonemu z funkcjonariuszami Policji. Zachowanie oskarżonego dowodzi wręcz, że skala zagrożenia z jego strony rośnie i stanowi on niebezpieczeństwo dla otoczenia, w którym funkcjonuje.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 5 lipca 2024 r., sygn. VIII AKa 21/24.

53

Art. 310 § 3 k.k.

Wypadek mniejszej wagi jest typem uprzywilejowanym, utworzonym przez dodanie do przepisu określającego typ podstawowy klauzuli „wypadku mniejszej wagi”. Jest on specyficznym znamieniem uprzywilejowującym, będącym zbiorem różnych elementów o charakterze przedmiotowym lub podmiotowym. Przy kwalifikacji konkretnego czynu jako wypadku mniejszej wagi decydujące znaczenie mają te same okoliczności, które decydują o umieszczeniu w zestawie znamion typu pozostałych znamion modyfikujących, tj. okoliczności wpływające na ujemną treść danego czynu.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. VIII AKa 41/23.

Prawo karne procesowe

54

Art. 7 k.p.k.

Ustalenia faktyczne nie zawsze muszą bezpośrednio wynikać z konkretnych dowodów. Mogą one także wyphywać z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli owa sytuacja jest tego rodzaju, że stanowi oczywistą przesłankę, na której podstawie doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, iż dane okoliczności faktyczne wystąpiły. Dedukcyjne wnioskowanie, a więc dochodzenie od prawdziwych przesłanek do prawdziwych wniosków, jako logicznie niezawodne, odpowiada zasadom prawidłowego rozumowania i tym samym mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów określonych w art. 7 k.p.k.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. VIII AKa 38/23.

55

Art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Prawomocne skazanie za czyn ciągły stoi na przeszkodzie, ze względu na treść art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponownemu postępowaniu o później ujawnione zachowania, będące elementami tego czynu, które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia. Zakres powagi rzeczy osądzonej wyznaczony jest ustalonym w wyroku skazującym lub warunkowo umarzającym czasem jego popełnienia.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 5 lipca 2024 r., sygn. VIII AKa 60/23.

56

Art. 438 pkt 3 k.p.k.

Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku jest tylko wówczas słuszny, gdy zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania. Zarzut ten nie może jednak sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku, lecz do wykazania, jakich mianowicie konkretnych uchybień w zakresie logicznego rozumowania dopuścił się sąd w ocenie zebranego materiału dowodowego.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 12 lipca 2024 r., sygn. VIII AKa 68/24.

Prawo Cywilne

Sąd Najwyższy

Prawo cywilne materialne

57

Art. 22¹ k.c.

Zgodnie z art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Konsumentki charakter umowy oraz abuzywność zawartych w niej postanowień ocenia się na chwilę jej zawarcia.

Postanowienie SN z dnia 27 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 1125/23.

58

Art. 172 k.c.

Przedsiębiorca może zasiedzieć służebność przesyłu, nawet jeżeli nie jest właścicielem urządzeń przesyłowych, lecz np. dzierżawi je od innego przedsiębiorstwa energetycznego lub korzysta w oparciu o inny stosunek prawny z urządzeń stanowiących własność innego podmiotu niż właściciel gruntu. Natomiast w przypadku umowy regulującej korzystanie przez przedsiębiorcę z urządzeń przesyłowych stanowiących własność właściciela gruntu nie może dojść do zasiedzenia służebności, ponieważ przedsiębiorca nie korzysta z nieruchomości w sposób odpowiadający służebności przesyłu (art. 352 § 1 k.c.), lecz korzysta z niej w sposób przewidziany umową, nawet jeżeli faktyczny sposób korzystania narusza tę umowę. Dla przykładu: dzierżawca nie może zasiedzieć dzierżawionej nieruchomości, dopóki podstawą używania przez niego nieruchomości jest umowa dzierżawy, nawet jeżeli dzierżawca łamie postanowienia tej umowy. Tak samo przedsiębiorca nie może zasiedzieć służebności przesyłu, dopóki ma inny tytuł do korzystania z cudzej nieruchomości oraz urządzeń będących własnością właściciela gruntu.

Postanowienie SN z dnia 12 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 1758/23.

59

Art. 176 k.c.

Przewidzianego w art. 176 k.c. doliczania czasu posiadania nie stosuje się na korzyść jednego lub kilku spadkobierców, jeżeli władają oni nieruchomością tylko w swoim imieniu, z wyzuciem z posiadania nieruchomości pozostałych

spadkobierców. Zaliczenie posiadania spadkodawcy do biegu zasiedzenia przez spadkobiercę nie może przewyższać udziału spadkobiercy w spadku, w wypadku zaś, gdy jeden ze spadkobierców wyużył z posiadania rzeczy pozostałych spadkobierców względnie rzecz została porzucona przez pozostałych spadkobierców, to termin zasiedzenia całej rzeczy należałoby liczyć najwcześniej od chwili otwarcia spadku.

Postanowienie SN z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. I CSK 2273/23.

60

Art. 212 § 3 k.c.

W kontekście treści art. 212 § 3 k.c. wskazać, należy, iż sąd oceniając możliwości finansowe współwłaściciela obowiązanego do spłaty, winien ocenić całościowo jego możliwości finansowych, w tym również różne sposoby spłaty (spłata jednorazowa, spłata w ratach).

Postanowienie SN z dnia 6 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 3303/23.

61

Art. 292 k.c.

Rzekome rozbieżności dostrzeżone przez skarżącą w zakresie wykładni art. 292 k.c. nie są przejawem odmiennej interpretacji wskazanego przepisu, ale efektem jego stosowania w różnych stanach faktycznych, których uwzględnienie prowadzi niekiedy sądy do pozornie rozbieżnych ocen. Wbrew oczekiwaniom skarżącej obecnie nie jest możliwe zajęcie przez Sąd Najwyższy uniwersalnego stanowiska na temat rozumienia pojęcia „widoczne i trwałe urządzenie”, ponieważ sąd każdorazowo musi rozważyć stosowanie dyspozycji art. 292 k.c. w okolicznościach konkretnej sprawy. Nie jest tym samym możliwe wydanie uniwersalnych zaleceń co wykładni wskazanych pojęć.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 2691/23.

62

Art. 385¹ § 1 k.c.

Wykładnia art. 385¹ § 1 k.c. nie daje podstaw do przyjęcia, że w ramach oceny abuzywności postanowienia istotny jest sposób jego stosowania przez bank. Przepis ten jest bowiem instrumentem kontroli treści umowy a przedmiotem oceny jest treść normatywna postanowienia umownego a jej punktem odniesienia – sposób oddziaływania postanowienia na prawa i obowiązki konsumenta. Sankcje będące konsekwencją abuzywności postanowień umownych działają ze skutkiem *ex tunc*, co oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej klauzulę abuzywną – z wyjątkiem woli konsumenta – pozostają bez znaczenia dla takiego charakteru postanowień umownych. W konsekwencji

bez znaczenia jest to, w jaki sposób pozwany rzeczywiście stosował abuzywne postanowienia umowne, w szczególności, czy przynosiły mu one nieuzasadnione korzyści i czy opierał się na powszechnej i utrwalonej praktyce bankowej. O tym bowiem, czy postanowienie jest niedozwolone, decydują okoliczności z chwili zawarcia umowy. Dla oceny abuzywności postanowień umownych nie ma znaczenia przyczyna zawarcia przez kredytobiorcę umowy, sposób jej wykonywania czy interes Banku, który w relacji z konsumentem stosował klauzule niedozwolone.

Postanowienie SN z dnia 21 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 3486/23.

63

Art. 385¹ § 2 k.c.

Nie budzi wątpliwości, z uwagi na jednoznaczne brzmienie art. 385¹ § 2 k.c., że konsekwencją uznania danego postanowienia umowy za bezskuteczne jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. W razie zaś niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 1269/23.

64

Art. 455 k.c.

O ile strony umowy nie oznaczyły terminu zapłaty kary umownej, to zgodnie z art. 455 k.c. świadczenie z tego tytułu powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania. Wezwanie takie jest wystarczające do postawienia wierzytelności w stan wymagalności i umożliwia potrącenie. Roszczenia stają się wymagalne z momentem doręczenia oświadczenia. Wezwanie do wykonania świadczenia nie wymaga żadnej szczególnej formy. Wystarczy, jeśli wierzyciel poprzez swoje zachowanie wyrazi w sposób dostateczny wolę, aby dłużnik spełnił świadczenie.

Postanowienie SN z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. I CSK 3363/23.

65

Art. 487 § 2 k.c.

Na podstawie art. 487 § 2 k.c. umowa wzajemna polega na wymianie świadczeń: jedna strona świadczy na rzecz drugiej, a w zamian otrzymuje świadczenie od drugiej strony umowy. Świadczenia wzajemne powinny być spełniane jednocześnie, chyba że umowa lub ustawa stanowi inaczej (art. 488 § 1 k.c.). Zatem strony mogą postanowić, że jedna ze stron spełnia swoje świadczenie wcześniej, lecz przynajmniej z charakteru świadczeń wzajemnych powinna wynikać możliwość ich jednoczesnego świadczenia. W umowie kredytu nie jest możliwe jednoczesne spełnienie świadczeń stron. Jednoczesna wypłata kredytu i jego spłata pozbawiłyby umowę jakiegokolwiek sensu. Umowa kredytu nie jest umową wzajemną. Świadczeniami wzajemnymi mogą być tylko świadczenia różnorodnej natury.

Postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 1731/23.

66

Art. 498 k.c.

Potrącenie może zostać dokonane w każdym terminie, po ziszczeniu się przesłanek określonych w art. 498 k.c. Jeżeli oświadczenie w tym zakresie zostanie złożone przed wypełnieniem się wskazanych w tym przepisie przesłanek, do potrącenia nie dojdzie i co więcej, czynność ta nie ulegnie konwalidacji z chwilą ich ziszczenia się. W takiej sytuacji konieczne jest dokonanie kolejnej czynności prawnej prowadzącej do kompensaty.

Postanowienie SN z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. I CSK 3363/23.

67

Art. 531 § 2 k.c.

W celu uzyskania orzeczenia uznającego „dalsze rozporządzenie” za bezskuteczne względem wierzyciela, wierzyciel ten nie musi występować z odrębnym żądaniem uznania za bezskuteczną również czynności prawnej dłużnika dokonanej z osobą trzecią. Zgodnie z art. 531 § 2 k.c. powinno nastąpić wystąpienie z powództwem bezpośrednio przeciwko osobie czwartej, przy czym w toku tego postępowania wierzyciel, dążąc do uwzględnienia powództwa dotyczącego „dalszego rozporządzenia” korzyścią, musi wykazać, że także czynność dłużnika z osobą trzecią została dokonana w okolicznościach uzasadniających uznanie tej czynności za bezskuteczną.

Postanowienie SN z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. I CSK 3618/23.

68

Art. 994 § 1 k.c.

Przy obliczaniu zachowku nie dolicza się darowizn dokonanych przed więcej niż dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, na rzecz osób, które nie dochodzą spadku (art. 994 § 1 k.c.).

Uchwała SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. III CZP 3/24.

Prawo cywilne procesowe

69

Art. 21 k.p.c.

Przepis art. 21 k.p.c. nakazujący przy kumulacji roszczeń przyjmować za podstawę obliczenia wpisu ogólną wartość połączonych roszczeń, nie odnosi się do żądań ewentualnych i alternatywnych. Skoro więc przy zgłoszeniu żądania głównego i ewentualnego wykluczona jest kumulacja ich wartości, to zagadnienie, wartość którego z tych żądań wyznacza wartość przedmiotu sporu, orzecznictwo rozstrzygnęło w ten sposób, że decyduje wartość żądania głównego, jeżeli ma ono postać sumy pieniężnej. Wartość żądania ewentualnego niemającego charakteru sumy pieniężnej decyduje o wartości przedmiotu zaskarżenia wówczas, gdy żądanie główne zostanie prawomocnie oddalone. W świetle powyższego, oznaczenie przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia kwotą odpowiadającą wartości roszczenia ewentualnego (przy jednoczesnym zaskarżeniu wyroku również w części oddalającej powództwo główne), a więc w taki sposób, aby sprawa spełniła kryterium *ratione valoris* tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, nie może odnieść skutku.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. III CZ 64/24.

70

Art. 44¹ § 1 k.p.c.

Podstawa do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. istnieje wtedy, gdy zachodzi istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa znacząco ucierpi w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu sądownictwa znaczenie mają przesłanki obiektywne (np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie) oraz przesłanki subiektywne (np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie). Same przesłanki subiektywne nie są wystarczające do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c.

Postanowienie SN z dnia 28 sierpnia 2024 r., sygn. III CO 909/24.

71

Art. 45 k.p.c.

W sprawie o separację na zgodny wniosek nie zachodzi zatem sytuacja, o której mowa w art. 45 k.p.c., a więc niemożność ustalenia właściwości miejscowej na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

Postanowienie SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. III CO 821/24.

72

Art. 165 § 2 k.p.c.

Przyjęcie, że strona dokonała czynności po terminie w przypadku nadania przesyłki pocztowej, wymaga jednoznacznego stwierdzenia, że przesyłka ta została nadana już po upływie terminu na dokonanie tej czynności. Tylko wówczas aktualizuje się bowiem kompetencja sądu do uznania, że czynność ta jest bezskuteczna (art. 167 k.p.c.) i ewentualnie powstaje konieczność podjęcia stosownej czynności, np. w postaci odrzucenia wniosku o doręczenie orzeczenia wraz uzasadnieniem (art. 328 § 4 k.p.c.) czy też odrzucenia skargi kasacyjnej (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Jeżeli natomiast nie jest możliwe stanowcze ustalenie daty nadania przesyłki i nie można wykluczyć, że przesyłka ta została nadana w terminie, sąd powinien przyjąć interpretację korzystną dla podejmującego daną czynność i uznać, że nie ma podstaw do uznania jej za bezskuteczną. W takich okolicznościach czynność procesowa strony musi być oceniona jako dokonana w terminie.

Postanowienie SN z dnia 13 sierpnia 2024 r., sygn. III CZ 128/24.

73

Art. 203¹ k.p.c.

Dla skuteczności podniesienia zarzutu potrącenia na podstawie art. 203¹ k.p.c. i odbioru takiego oświadczenia wystarczające jest pełnomocnictwo procesowe.

Uchwała SN z dnia 2 lipca 2024 r., sygn. III CZP 2/24.

74

Art. 189 k.p.c.

Powództwo o ustalenie z art. 189 k.p.c. jest dopuszczalne, gdy w szczególności rozstrzyga ono wątpliwości co do istnienia węzła obligacyjnego w postaci umowy kredytowej pomiędzy stronami. Kwestia interesu prawnego w żądaniu ustalenia prawa lub stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.) w zestawieniu z możliwością wytoczenia powództwa o zasądzenie świadczenia była wielokrotnie podejmowana w nowszej judykaturze, także w kontekście sporów, dotyczących umów kredytu powiązanych z walutą obcą. Interes ten powinien być pojmowany

w sposób elastyczny, z uwzględnieniem celów, jakim odpowiada sądowa ochrona prawna, a także przedmiotowych granic prawomocności materialnej wyroku (art. 365 w zw. z art. 366 k.p.c.).

Postanowienie SN z dnia 21 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 3367/23.

75

Art. 264 k.p.c.

Art. 264 k.p.c. stanowi, że kolejność przesłuchania świadków oznacza przewodniczący, a świadkowie, którzy nie złożyli jeszcze zeznań, nie mogą być obecni przy przesłuchaniu innych świadków. Uregulowanie to ma charakter porządkowy, pozostaje ono w związku z tym, że czynnościami w postępowaniu kieruje przewodniczący, a zatem do niego także należy określenie kolejności, w jakiej przesłuchani będą świadkowie. Ustawodawca nie określił sankcji, z którą – wbrew art. 264 k.p.c. – byłoby powiązane przesłuchanie świadka obecnego przy przesłuchaniu innych świadków. W warunkach jawności czynności podejmowanych na rozprawach nie można wykluczyć, że będzie na niej obecna osoba, którą następnie któraś ze stron wymieni we wniosku dowodowym jako świadka, o przesłuchanie którego wnosi. Obecność przy zeznaniach innych osób nie jest zatem przyczyną wyłączającą dopuszczenie dowodu z zeznań świadka, a jedynie okolicznością konieczną do uwzględnienia przy ocenie jego zeznań. Ocena ta ma uwzględniać cały zebrany w sprawie materiał dowodowy.

Wyrok SN z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. II CSKP 1357/22.

76

Art. 379 pkt 4 k.p.c.

Nie zachodzi nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) w przypadku, gdy ustawa (choćby tylko temporalna) wprost wskazuje skład sądu, i sprawa została rozpoznana w takim właśnie składzie, czyli zgodnie z kryteriami ustawowymi.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 3931/23.

77

Art. 386 § 4 k.p.c.

Jeżeli sąd drugiej instancji, w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku uwzględniającego żądanie główne, uznaje to żądanie za niezasadne, powinien zmienić zaskarżony wyrok, oddalając żądanie główne i oznaczając zmieniony wyrok jako częściowy, oraz uchylić zawarte w nim rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W takim wypadku sąd drugiej instancji pozostawia rozpoznanie żądania ewentualnego sądowi pierwszej instancji.

Uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. III CZP 61/23.

78

Art. 388 k.p.c.

Zniweczenie skutków procesowych wniesienia skargi kasacyjnej na skutek jej odrzucenia oznacza, że nie zostaje jej nadany bieg, nie dojdzie do przedsądu i ewentualnego rozpoznania skargi kasacyjnej. Upada także postanowienie sądu II instancji wstrzymujące wykonanie bądź skuteczność zaskarżonego wyroku lub wyroku sądu I instancji, o ile takie postanowienie zostało wydane na podstawie art. 388 k.p.c. Nie zostają jednak zniweczone skutki procesowe postanowienia sądu II instancji odrzucającego skargę kasacyjną, którym jest związany nie tylko sąd, ale i strony (art. 358 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). Wniesienie w takim przypadku „nowej” skargi kasacyjnej prowadzi, jak się wydaje, do ominięcia tych przepisów, które powodują upadek mocy wiążącej, czyli art. 359 k.p.c. (choć ten przepis w przypadku postanowienia kończącego postępowanie w sprawie nie miałby zastosowania) oraz art. 395 § 2 k.p.c.

Postanowienie SN z dnia 29 sierpnia 2024 r., sygn. II NSNc 122/24.

79

Art. 389⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. może być wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać realne i poważne trudności, mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, na tle której zostało sformułowane, a także innych potencjalnych lub rzeczywiście toczących się spraw. Skarżący powinien w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację. Zagadnienie prawne nie może odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Postanowienie SN z dnia 30 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 1297/23.

80

Art. 389⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Potrzeba wykładni

przepisów prawnych występuje, jeżeli co do konkretnego przepisu prawnego brak jednolitego lub utrwalonego orzecznictwa, zwłaszcza Sądu Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Ponadto, podstawa przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma za przedmiot analizę konkretnych przepisów i do tego się ogranicza, a więc nie polega na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w zindywidualizowanej sprawie objętej skargą kasacyjną.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi.

Postanowienie SN z dnia 29 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 2020/24.

81

Art. 389⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności (art. 389⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nakłada powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przytoczonych we wniosku o przyjęcie skargi przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego przysądu.

Postanowienie SN z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 598/24.

82

Art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu ani apelacji, czy merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. W przypadku wskazania przez sąd drugiej instancji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji jako podstawy uchylenia wyroku, zakres kognicji Sądu Najwyższego ogranicza się do zba-

dania, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji, natomiast poza tym zakresem pozostaje prawidłowość poglądu prawnego wyrażonego przez ten sąd. Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku czy prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnego orzeczenia. Kontrola dokonywana w ramach zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma charakter formalny, stąd powinna zmierzać jedynie do oceny istnienia przesłanek do uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*.

Postanowienie SN z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. III CZ 387/23.

83

Art. 398² § 1 k.p.c.

Przez prawa majątkowe rozumie się w szczególności prawa rzeczowe, a także wierzytelności opiewające na świadczenia majątkowe, zaś sprawami, o których mowa w art. 398² § 1 k.p.c., są sprawy majątkowe, które mogą być dochodzone przez wytoczenie zarówno powództwa o świadczenie, jak i o ustalenie oraz o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego. We wszystkich tego rodzaju sprawach o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Postanowienie SN z dnia 19 lipca 2024 r., sygn. III CZ 103/24.

84

Art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać m.in. oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części. Zgodnie z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. skarga powinna zawierać wniosek o uchylenie albo uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany. Niezamieszczenie w skardze kasacyjnej wniosku o uchylenie albo o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości albo w części stanowi istotną wadę konstrukcyjną skargi kasacyjnej, której nie można usunąć w trybie przewidzianym dla usuwania braków formalnych pisma procesowego, skutkującą odrzuceniem takiej skargi *a limine* bez uprzedniego postępowania sanacyjnego. Odrzuceniu podlega także skarga kasacyjna, w której zakres żadanego uchylenia albo uchylenia i zmiany orzeczenia Sądu drugiej instancji nie odpowiada wskazanemu zakresowi zaskarżenia ani podanej wartości przedmiotu zaskarżenia.

Postanowienie SN z dnia 13 sierpnia 2024 r., sygn. I CSK 1066/23.

85

Art. 424¹ § 1 k.p.c.

Niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. jest tylko takie orzeczenie, którego nieprawidłowość jest rażąca, ma charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Orzeczenie powinno być sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Podstawą uwzględnienia skargi jest stwierdzona wadliwość orzeczenia, która ma charakter zasadniczy i ewidentny. Bezprawność judykacyjną w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., definiuje się w sposób autonomiczny – węższy od bezprawności w rozumieniu przepisów o odpowiedzialności odszkodowawczej w prawie materialnym, z uwzględnieniem specyfiki sądowego stosowania prawa, istoty władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej.

Postanowienie SN z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. I CNP 43/23.

86

Art. 519¹ § 1 k.p.c.

W postępowaniu dotyczącym wpisu o wszczęciu egzekucji w dziale III księgi wieczystej nie dochodzi do rozpoznania „istoty sprawy” w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. Postanowienie, w części dotyczącej wpisu w dziale III, nie stanowi bowiem postanowienia, które kładzie kres określonym czynnościom w zakresie uprawnień podmiotowych związanych z ustrojem ksiąg wieczystych.

Postanowienie SN z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. III CZ 94/24.

87

Art. 1158 k.p.c.

O zachowaniu dwumiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 1208 § 1 k.p.c., decyduje chwila wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego do sądu apelacyjnego, na obszarze którego znajduje się sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny.

Uchwała SN z dnia 5 lipca 2024 r., sygn. III CZP 64/23.

Prawo Administracyjne

Naczelny Sąd Administracyjny

88

Art. 8 § 2 k.p.a.

Jeżeli z § 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie rzeczoznawców do spraw sanitarnohigienicznych (Dz. U. z 2002 r., Nr 210, poz. 1792) wynika, że do egzaminu kwalifikacyjnego dopuszcza się kandydata po stwierdzeniu przez Głównego Inspektora Sanitarnego spełnienia wymagań określonych odpowiednio w § 2 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2, to za uzasadniony trzeba uznać wniosek, że operowanie przez prawodawcę zwrotem „spełnienia przez kandydata wymagań” – które podlegają weryfikacji przez organ administracji publicznej, o którym w nim mowa – odnosi się do wymogów stanowiących konieczny warunek dopuszczenia kandydata do udziału w egzaminie kwalifikacyjnym, których spełnianie stanowi przedmiot oceny dokonywanej na etapie dopuszczania kandydata do udziału w tym egzaminie. W tym też kontekście, wobec celów i funkcji omawianej regulacji prawnej oraz konwencji językowej, którą na jej gruncie operuje prawodawca należałoby również stwierdzić, że wskazana ocena siłą rzeczy ogranicza się wyłącznie do sprawdzenia istnienia pozytywnych przesłanek dopuszczenia do egzaminu kwalifikacyjnego, które w § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia zostały określone poprzez – co trzeba podkreślić – enumeratywne wyliczenie kierunków studiów oraz specjalności w ramach tychże kierunków.

Nie można powołać się na naruszenie zasady wyrażonej art. 8 § 2 k.p.a. w sytuacji, gdy wydana w sprawie decyzja, choćby była odmienna od innej decyzji wydanej w analogicznym stanie faktycznym i prawnym, jest jednak prawidłowa i zgodna z prawem, albowiem wzgląd na potrzebę ochrony zasady praworządności ma w tego rodzaju sytuacji pierwszeństwo przed oczekiwaniami strony (a mianowicie, oczekiwaniami odnośnie do uzyskania rozstrzygnięcia o określonej treści, to jest decyzji takiej samej jak uprzednio wydawana w analogicznym stanie faktycznym i prawnym), które jako naruszające zasadę praworządności nie mogą być tym samym uznane, ani „słuszne”, ani też „uzasadnione”.

Wyrok NSA z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. II GSK 294/24.

89

Art. 24 k.p.a.

Ogólnikowe zarzuty podważające prowadzenie sprawy przez pracowników organu w sposób obiektywny i rzetelny, nie uzasadniają żądania wyłączenia tych pracowników w trybie art. 24 k.p.a. Samo zaś prowadzenie przez danego pracownika postępowania administracyjnego, gromadzenie materiału dowodowego, wymaganie współpracy ze strony zainteresowanego świadczeniem oraz podejmowanie rozstrzygnięć nie może być uznane za uprawdopodobniające brak bezstronności. Innymi słowy niezadowolony skarżący z wydanych w jego sprawach rozstrzygnięć i związane z tym żądanie odsunięcia określonych pracowników od prowadzenia jego spraw nie jest wystarczające do zastosowania instytucji wyłączenia pracownika przez bezpośredniego przełożonego.

Wyrok NSA z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. I OSK 1706/23.

90

Art. 31 § 1 k.p.a.

Organizacja społeczna powinna wykazać dopuszczalność żądania oraz zasadność udziału w postępowaniu, ponieważ udział organizacji społecznej w sprawie nie jest obojętny dla stron, zwłaszcza gdy reprezentują one przeciwstawne interesy. Powołując się na interes społeczny, który jest interesem ogólnym, organizacja nie może używać ogólnikowych stwierdzeń, musi podać konkretne okoliczności faktyczne, prawne, które mogą świadczyć o tym, że powinna uczestniczyć w postępowaniu, takie okoliczności, które będą świadczyły o tym, że jej udział w tym postępowaniu jest uzasadniony, bo zachodzą wątpliwości co do pewnego rodzaju okoliczności i jej udział w postępowaniu może dodatkowo zagwarantować, że te okoliczności zostaną prawidłowo wyjaśnione. Udział organizacji społecznej w postępowaniu w cudzej sprawie nie może służyć partykularnym interesom samej organizacji społecznej, lecz musi odpowiadać wymaganiom racjonalnie pojmowanej kontroli społecznej nad postępowaniem administracyjnym w sprawach indywidualnych i działaniem w nim organów administracyjnych.

Organ każdorazowo ocenia, czy udział organizacji społecznej w sprawie leży w interesie społecznym. Nawet jeśli udział organizacji społecznej jest uzasadniony jej celami statutowymi (jak to miało miejsce w rozpoznawanej sprawie) organ administracji publicznej może uznać jej żądanie za niezasadne. Jest oczywiste, że udział organizacji społecznej jako podmiotu na prawach strony w postępowaniu administracyjnym nie może służyć partykularnym interesom samej organizacji społecznej, lecz musi odpowiadać wymaganiom racjonalnie pojmowanej kontroli społecznej nad postępowaniem administracyjnym w sprawach indywidualnych, których wymiar wykracza poza inte-

resy stron postępowania, dotyczy bowiem określonej społeczności, ma znaczenie ogólne, społeczne. W takiej sprawie interes indywidualny strony (stron) może kolidować z interesem określonej zbiorowości społecznej i dlatego, poza stronami, udział w postępowaniu powinien mieć również zapewniony reprezentant interesu ogólnego, społecznego. Takim reprezentantem jest w świetle procedury administracyjnej organizacja społeczna, jeżeli do udziału w postępowaniu nie motywują ją jej własne interesy.

Wyrok NSA z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. II GSK 368/24.

91

Art. 42 k.p.a.

Z brzmienia art. 42 k.p.a. wynika, że ustawodawca nie ustalił wiążącej organ prowadzący postępowanie administracyjne kolejności miejsc, w której doręczenie może nastąpić. Wybór sposobu doręczenia należy co do zasady do organu administracji publicznej, przed którym toczy się sprawa, przy czym kierując się wytycznymi art. 12 § 1 k.p.a. i art. 8 k.p.a. powinny dążyć do tego, aby doręczenie było szybkie i skuteczne. Przy doręczaniu pism osobom fizycznym zasadą jednak jest, wynikająca z art. 42 § 1 k.p.a., powinność doręczania pism osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy. Rozwiązanie uregulowane w art. 42 § 2 i 3 k.p.a. stanowi tryb dodatkowy, którego co do zasady uruchamiać nie wolno bez wykorzystania podstawowych sposobów doręczenia. Do pełnomocnika strony nie mogą znajdować wprost zastosowania normy art. 42 k.p.a., odnoszące się do stron postępowania, będących osobami fizycznymi. Przepis art. 40 § 2 k.p.a. nie dopuszcza żadnych wyjątków i zgodnie z zasadą oficjalności obarcza organy administracji publicznej bezwzględnym obowiązkiem doręczania wszystkich pism procesowych, w tym orzeczeń (decyzji i postanowień), ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi na właściwy adres. Również regulacje art. 39 § 4 w zw. z art. 39 § 3 pkt 2 k.p.a. nie pozwalają na dokonanie doręczenia poza wskazanym w pełnomocnictwie adresem siedziby kancelarii. Nie pozwalają również na skorzystanie z trybu dodatkowego doręczenia bez uprzedniego wykorzystania trybu podstawowego.

Wyrok NSA z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. III OSK 223/23.

92

Art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a.

Rdzeń znaczenia pojęcia „decyzja wydana bez podstawy prawnej” jest jednoznaczny, co prowadzi do wniosku, że albo nie ma przepisu prawnego, który umocowuje administrację publiczną do działania, albo też przepis jest, ale nie spełnia wymagań podstawy prawnej działania organów administracji,

polegającego na wydawaniu decyzji administracyjnych i postanowień, rozumianych jako indywidualne akty administracyjne zewnętrzne. Innymi słowy, przesłanka braku podstawy prawnej jest spełniona wówczas, gdy przepisy prawa powszechnie obowiązującego w sytuacji opisanej ich hipotezą nie zawierają podstawy wydania decyzji administracyjnej, postanowienia czy milczącego załatwienia sprawy, a więc wówczas, gdy podejmowana decyzja lub postanowienie nie znajdują oparcia w żadnym z przepisów powszechnie obowiązującego prawa obowiązujących – co trzeba podkreślić – w dacie ich podejmowania. Istota rzeczy nie odnosi się więc do skutku *ex tunc* deklaratoryjnego wyroku stwierdzającego nieważność aktu prawa miejscowego, lecz do podstawy prawnej wydania decyzji lub postanowienia oraz jej istnienia w dacie podejmowania tej decyzji lub postanowienia.

Wyrok NSA z dnia 25 lipca 2024 r., sygn. II GSK 84/24.

93

Art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.

Rozstrzygnięcia sprawy nie można domniemywać ani wyprowadzać z treści uzasadnienia decyzji, albowiem powinno być ono wyrażone *expressis verbis* w osnowie (sentencji) decyzji, musi być ono jednoznaczne i nie budzić jakichkolwiek wątpliwości. Wypełnienie przez organ dyspozycji art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a. nastąpi tylko i wyłącznie wtedy, gdy rozstrzygnięcie to zostanie sformułowane w sposób kategoriyczny co do zawartego tam władczego uregulowania przez organ sytuacji prawnej strony.

Wyrok NSA z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. III OSK 88/23.

94

Art. 149 § 2 k.p.a.

Przed wydaniem postanowienia o wznowieniu postępowania organ administracji bada wyłącznie, czy wniosek o wznowienie postępowania jest oparty na ustawowych przesłankach wznowienia, enumeratywnie wymienionych w art. 145 § 1 k.p.a., oraz czy podanie o wznowienie postępowania zostało wniesione z zachowaniem terminu. W przypadku ujawnienia, że podanie o wznowienie nie wskazuje przesłanek przewidzianych w art. 145 § 1 k.p.a. bądź nie został zachowany termin jego złożenia przewidziany w art. 148 k.p.a., organ administracji wydaje postanowienie odmawiające wznowienia postępowania. W pozostałych przypadkach organ administracji wydaje postanowienie o wznowieniu postępowania i dopiero ono otwiera drogę do przeprowadzenia postępowania co do podstaw wznowienia. Zgodnie z art. 149 § 2 k.p.a., postanowienie o wznowieniu stanowi podstawę do przeprowa-

dzenia przez właściwy organ postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

Wyrok NSA z dnia 26 lipca 2024 r., sygn. I OSK 381/23.

95

Art. 156 § 1 k.p.a.

Stwierdzenie nieważności ostatecznej decyzji administracyjnej, stanowiące wyjątek od zasady trwałości decyzji, wymaga jednoznacznego ustalenia, że decyzja dotknięta jest jedną z wad wymienionych enumeratywnie w art. 156 § 1 k.p.a. Skoro stwierdzenie nieważności jest wyjątkiem od zasady trwałości ostatecznych aktów administracyjnych, nie może ulegać wątpliwości, że przesłanki nieważności decyzji określone w art. 156 § 1 k.p.a. muszą być interpretowane ściśle. Istotą postępowania prowadzonego w sprawie stwierdzenia nieważności jest badanie decyzji administracyjnej i wywoływanych przez nią skutków prawnych, mające na celu ustalenie istnienia lub nieistnienia przesłanek określonych w art. 156 § 1 k.p.a. lub w przepisach odrębnych. Ewentualne ustalenie, że decyzja obarczona jest jedną z tych wad, rodzi po stronie organu nadzoru bezwzględny obowiązek stwierdzenia jej nieważności, o ile nie zachodzą okoliczności określone w przepisie art. 156 § 2 k.p.a. lub w odrębnych przepisach, które stanowią tak zwane negatywne przesłanki stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej.

Wyrok NSA z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. II GSK 163/24.

96

Art. 141 § 4 p.p.s.a.

Ze względu na zawartość normatywną przepisu art. 141 § 4 p.p.s.a. – i jego w istocie techniczny charakter odnoszący się do etapu po zakończeniu postępowania sądownoadministracyjnego i wydaniu wyroku – podkreślenia wymaga, że za jego pomocą nie można skutecznie zwalczać prawidłowości przyjętego przez sąd pierwszej instancji stanu faktycznego, czy też stanowiska sądu co do wykładni bądź zastosowania prawa materialnego, gdyż względy chronologiczne wskazują, że czynności te miały miejsce przed wydaniem wyroku. Naruszenie przepisu art. 141 § 4 p.p.s.a. może bowiem nastąpić już po wydaniu wyroku – na etapie sporządzania jego pisemnego uzasadnienia.

Wyrok NSA z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. III OSK 915/23.

97

Art. 147 § 2 p.p.s.a.

Z literalnego brzmienia art. 147 § 2 p.p.s.a. wyraźnie wynika, że nie daje on podstawy do stwierdzenia nieważności aktów indywidualnych, nie wskazano

w nim bowiem na taki skutek dla aktów indywidualnych orzeczenia o stwierdzeniu nieważności lub wydaniu z naruszeniem prawa uchwał lub aktów, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 5 i 6 p.p.s.a. Skutku nieważności nie można zaś domniemywać. Ustanowiona w art. 16 k.p.a. zasada trwałości decyzji administracyjnej oznacza, że zmiana, uchylenie, stwierdzenie nieważności takich decyzji oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub w ustawach szczególnych, co jednoznacznie wynika ze zdania drugiego tego przepisu. Zasada ta, znajdująca swoje podstawy w konstytucyjnej zasadzie demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP), przyczynia się do zachowania pewności prawa i stabilności obrotu prawnego. W sprzeczności z tą zasadą pozostawałoby rozszerzające interpretowanie przewidzianego w art. 147 § 2 p.p.s.a. sformułowania „wzruszalność”, poprzez objęcie nim nieważności, pomimo braku takiej wyraźnej decyzji ustawodawcy.

Wyrok NSA z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. II GSK 262/24.

98

Art. 280 p.p.s.a.

Postanowienie odrzucające skargę o wznowienie postępowania z powodu nieusunięcia braku formalnego w zakresie wymogu wskazania okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do jej wniesienia winno być wydane na podstawie art. 58 § 1 pkt 3 w zw. z art. 276 p.p.s.a. Natomiast odrzucenie skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 280 p.p.s.a. następuje dopiero w rezultacie oceny występujących w sprawie okoliczności skutkującej uznaniem, że nie można stwierdzić zachowania terminu do jej wniesienia.

Postanowienie NSA z dnia 1 sierpnia 2024 r., sygn. I FSK 527/24.

99

Art. 16 u.d.i.p.

Odmowa udostępnienia informacji publicznej w sytuacji nadużywania przez wnioskodawcę publicznego prawa podmiotowego dostępu do informacji publicznej powinna następować poprzez wydanie decyzji o odmowie udostępnienia informacji publicznej.

Wyrok NSA z dnia 12 lipca 2024 r., sygn. III OSK 2604/23.

100

Art. 116 § 2 o.p.

Ciężar dowodu wykazania przesłanek negatywnych (uwalniających od odpowiedzialności) spoczywa na członku zarządu spółki. Na organach podatkowych ciąży ciężar udowodnienia przesłanek pozytywnych (wykazanie

bezskuteczności egzekucji i pełnienie funkcji członka zarządu w czasie określonym w § 2 art. 116 o.p.).

Wyrok NSA z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. III FSK 1270/23.

101

Art. 254 o.p.

Przepis art. 254 o.p. nie ma charakteru samodzielnego, ponieważ możliwość jego zastosowania zależy od istnienia innych przepisów prawa podatkowego, przede wszystkim materialnego, w których określone są okoliczności faktyczne mające wpływ na obliczenie wysokości zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości. Dopiero zmiana faktów prawotwórczych wpływających na zmianę wysokości zobowiązania podatkowego daje podstawę, aby na gruncie art. 254 o.p. dokonać zmiany decyzji wymiarowej.

Wyrok NSA z dnia 2 sierpnia 2024 r., sygn. III FSK 1594/23.

102

Art. 43 ust. 1 pkt 40 u.p.t.u. (ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 361)

Czynności składające się na usługę pośrednictwa w zawieraniu umów o zarządzanie PPK pomiędzy podmiotem zatrudniającym a instytucją finansową stanowią równocześnie usługę pośrednictwa w zawieraniu przez podmiot zatrudniający, w imieniu i na rzecz pracowników, umów o prowadzenie PPK z instytucją finansową.

Wyrok NSA z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. I FSK 1552/20.

103

Art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r. (ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 323)

Sprawowanie opieki w rozumieniu art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r. obejmuje nie tylko wykonywanie czynności związanych z bezpośrednią pielęgnacją i troską o osobę z niepełnosprawnością, lecz także codziennych czynności życiowych, którym osoba ta nie jest w stanie sprostać ze względu na swoją kondycję zdrowotną. Te ostatnie są bowiem niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością, niewątpliwie stanowią wsparcie w jej codziennej egzystencji, a więc wpisują się w zakres prawidłowo sprawowanej opieki.

Wyrok NSA z dnia 11 lipca 2024 r., sygn. I OSK 2658/23.

104

Art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r.

Przewidziany w art. 17 ust. 1 u.ś.r. brak aktywności zawodowej wnioskodawcy (tj. rezygnacja lub niepodejmowanie zatrudnienia, bądź innej pracy zarobkowej przez opiekuna) – stanowiący warunek skutecznego ubiegania się o prawo do świadczenia pielęgnacyjnego – musi być spowodowany w sposób bezpośredni i ścisły koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, zaś wymiar tej opieki ma obiektywnie wymuszać rezygnację z dotychczasowego zatrudnienia lub wykluczać możliwość jego podjęcia przez opiekuna. W sprawie o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego konieczne jest zatem ustalenie, czy zakres sprawowanej opieki pozwala na stwierdzenie istnienia związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy sprawowaną opieką, a niemożliwością pogodzenia jej z pracą zarobkową.

Wyrok NSA z dnia 11 lipca 2024 r., sygn. I OSK 1666/23.

105

Art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r.

Przyczyną odmowy przyznania wnioskowanego świadczenia nie może być posiadanie przez skarżącą rodzeństwa (nie legitymującego się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności), na równi obciążonego obowiązkiem alimentacyjnym wobec niepełnosprawnej matki. Skoro skarżąca, jako córka osoby wymagającej opieki znajduje się wraz z rodzeństwem wśród osób wymienionych w art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r., którym w razie spełnienia pozostałych warunków ustawowych przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, to do niej należy wybór, czy wypełni swój obowiązek alimentacyjny względem matki poprzez sprawowanie osobistej opieki (nie podejmując, bądź rezygnując z zatrudnienia), czy też zapewni jej opiekę w inny sposób, np. podejmując zatrudnienie i dzieląc się obowiązkami opiekuńczymi z rodzeństwem. Natomiast ani organ administracji, ani Sąd, nie są upoważnieni, by decydować w tych kwestiach za stronę.

Wyrok NSA z dnia 11 lipca 2024 r., sygn. I OSK 1705/23.

106

Art. 83 ust. 1 u.e.r.f.u.s. (ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1251 z późn. zm.)

Pojęcie „szczególnych okoliczności”, o których mowa w art. 83 ust. 1 u.e.r.f.u.s. nie zostało na gruncie tej ustawy zdefiniowane. Wskazuje się, że jest to klauzula generalna, której stosowanie ma charakter ocenny i indywidualny. Powinno jednak odnosić się do zdarzeń, które w rozumieniu ustawy ogranicza-

ją, utrudniają czy wręcz udaremniają możliwość wypracowania wymaganego okresu ubezpieczenia, uprawniającego do otrzymania świadczenia na zasadach ogólnych. Muszą mieć przy tym charakter zewnętrzny, obiektywny i niezależny od woli osoby, która ubiega się o świadczenie w trybie art. 83 ust. 1 u.e.r.f.u.s.

Wyrok NSA z dnia 10 lipca 2024 r., sygn. III OSK 891/24.

Prawo Międzynarodowe

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

107

Art. 101 ust. 1 TFUE

Artykuł 101 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że obszerną comiesięczną wymianę informacji na zasadzie wzajemności między konkurującymi instytucjami kredytowymi, która ma miejsce na rynkach charakteryzujących się dużą koncentracją oraz barierami wejścia i dotyczy warunków mających zastosowanie do transakcji przeprowadzanych na tych rynkach, w szczególności aktualnych i przyszłych marż kredytowych oraz zmiennych ryzyka, a także zindywidualizowanych danych liczbowych dotyczących produkcji uczestników tej wymiany, jeżeli przynajmniej wymienione w ten sposób marże kredytowe są tymi, które owe instytucje zamierzają stosować w przyszłości, należy uznać za ograniczenie konkurencji ze względu na cel.

Wyrok TSUE z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie C 298/22 Banco BPN przeciwko BIC Português i in.

108

Art. 267 TFUE

Artykuł 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by w ramach postępowania karnego, które podlega wymogowi szybkości ze względu na przebywanie oskarżonego w areszcie, sąd krajowy, który złożył wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w oczekiwaniu na odpowiedź Trybunału na ten wniosek kontynuował postępowanie główne, dokonując czynności procesowych mających związek z postawionymi pytaniami prejudycjalnymi.

Artykuł 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie temu, by sędzia mógł zostać wyłączony jedynie z tego powodu, że oczekuje na orzeczenie Trybunału dotyczące złożonego przez siebie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w sytuacji gdy postępowanie główne dotyczy osoby pozbawionej wolności.

Postanowienie TSUE z dnia 4 lipca 2024 r. w sprawie C-288/24 Stegmon.

109

Art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7/UE (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. U. UE. L. z 2011 r., Nr 48, str. 1 z późn. zm.)

Art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7 w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie praktyce sądów krajowych polegającej na oddalaniu powództw o uzyskanie przewidzianej w tym przepisie stałej minimalnej kwoty stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności ze względu na to, że opóźnienie w płatnościach dłużnika jest nieznaczne lub że kwota długu, której dotyczy opóźnienie w płatnościach dłużnika, jest niewielka

Wyrok TSUE z dnia 11 lipca 2024 r. w sprawie C-279/23, Skarb Państwa – Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w K. przeciwko Z. Sp.j.